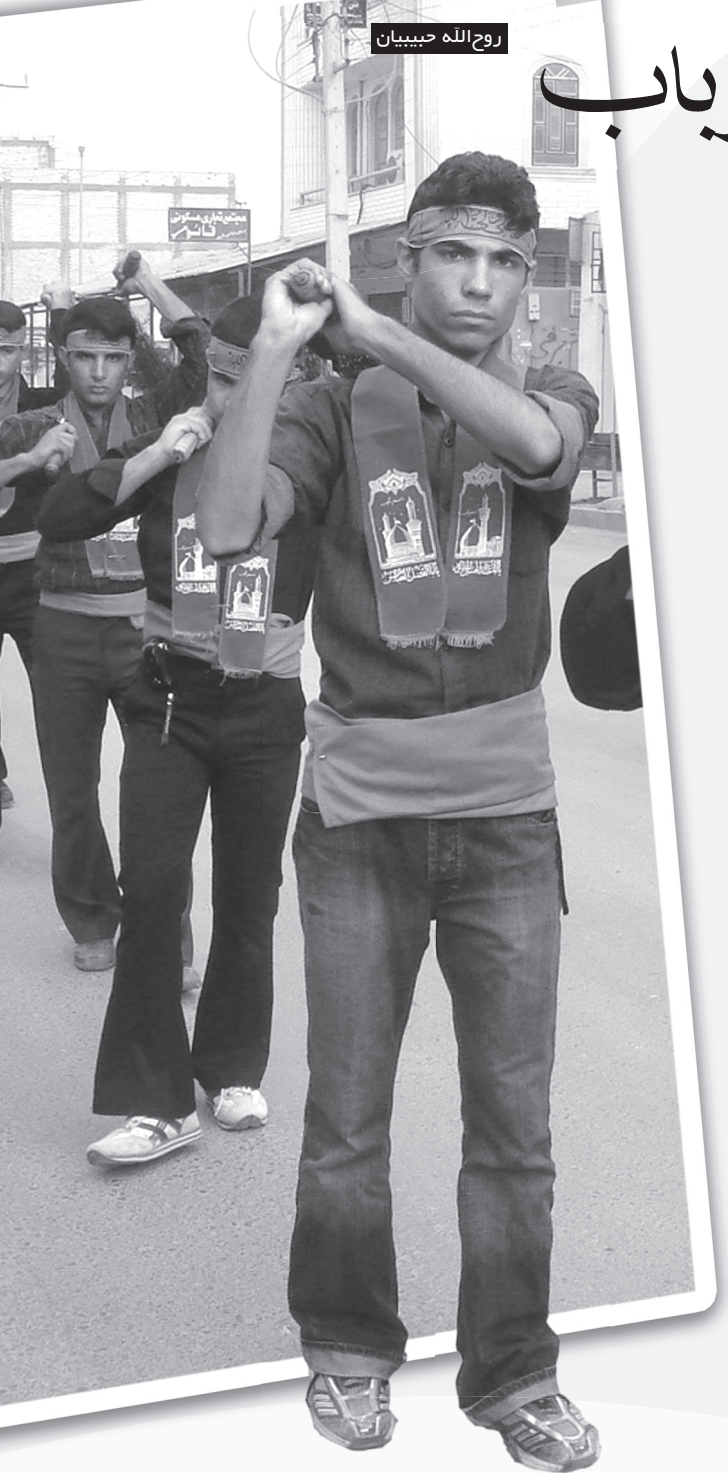

احکام خیمه ارباب

دوست عزیزی می گفت من هر وقت از کسی ناراحت و دلگیر می شوم و نمی توانم او را به خاطر اشتباهات یا تقصیرهایی که در حقم انجام داده ببخشم، صبر می کنم تا محرم بشود. آن وقت در هیأت عزاداری و مجلس روضه اباعبدالله آن بنده خدا را پیدا می کنم. همین که نگاهم به چشم اشکبارش می افتد، همه کدورت ها و ناراحتی هایم برطرف می شود و از ته دل به او احساس نزدیکی می کنم...

آری این اشک بر اباعبدالله نوش داروی هر درد و رنجی است و غم و غصه ای نیست که با این اشک مصیبت برطرف نشود.

قدر این ماه عزیز را بدانیم که همه را زیر یک خیمه جمع می کند و غبار کدورت ها و کینه ها و غم و غصه ها را یکجا می شوید.

فراموش نکنیم که چند ماهی است به دست شیاطین انس و جن دل های بسیاری از ما، از برخی دوستان و حتی آشنایان چرکین و کدر شده است. چشمه زلال محرم را از یاد نبریم و دل و جان را از همه این زنگارها بشوییم «اللهم لا تجعل فی قلوبنا غلا للذین آمنوا؛ پروردگارا در دل هایمان نسبت به کسانی که ایمان آورده اند [هیچ گونه] کینه ای مگذار»

در این شماره و شماره بعد به مناسبت ماه محرم و صفر و ایام عزای اباعبدالله به برخی احکام مرتبط با این ماه و سؤالات مرتبط با این قضیه می پردازیم:

داستان سبک های عجیب و غریب جدید!

خیلی از سؤالات به سبک های جدید و تازه در عزاداری برمی گردد. در حقیقت تنوع و نوآوری در خیلی چیزها خوب است اما در شکل و شمایل کارهای سنتی مانند عزاداری قدری سؤال برانگیز می شود. مخصوصاً که برخی سنت ها به نوعی تقدس مذهبی هم پیدا می کنند. سبک سینه زنی ها، ابزار عزاداری یا لباس های عزاداران و مانند آن از مواردی است که در سال های اخیر بسیار دچار تغییر و تحول شده است و تا حدی هئیت های عزاداری را به دو شکل سنتی و پایبند به حال و هوای گذشته و جدید و تحول یافته تقسیم کرده است.

اگر احياناً تا به حال در همان هئیت های قدیمی و هم نشین با پیر غلامان اباعبدالله عزاداری کرده اید، معمولاً نوحه ها و سینه زنی ها را در ریتم و دستگاه های ثابت شنیده اید و در دسته های عزاداری با زنجیر و مانند آن هم نشین بوده اید. اگر روزی گذارتان به یک هیأت جدیدالتأسیس بیافتد معمولاً با صحنه هایی متفاوت روبه رو می شوید. مثلاً مشاهده می کنید عزاداران از لباس های خاصی مانند پیراهن های بدون مچ و یقه، با دکمه های قیطانی و چند عدد شال لطیف و البته طویل که به دور گردن و دور کمر و احياناً روی سر بسته شده استفاده می کنند و هنگام عزاداری هم به شکلی سینه می زنند که بعید است شما به این زودی ها بتوانید همراهی کنید. به علاوه وسط عزاداری برنامه هروله و سینه زنی به همراه به هوا پریدن و... هم امری کاملاً طبیعی است.

اما سبک و سیاق نوحه خوانی و قالب اشعار و ریتم سینه زنی ها و... خود حکایت دیگری است که «تو را طاقت نباشد از شنیدن!» به هر حال داستان میل و سلیقه و علاقه مسأله ای کاملاً شخصی و قابل قبول است اما برای بسیاری از افراد این سؤال پیش می آید که آیا وارد کردن این سبک و سیاق ها و آداب و رسوم جدید با

بسیاری از رفتارهای ما بدعت و حرام است.

به همین خاطر توجه به این مسأله بسیار مهم و جدی است. اگر بخواهیم مثالی برای بدعت بز نیم همین داستان بستن دست‌ها در هنگام نماز یا به اصطلاح فقهی «تکف» است که در ظاهر شاید خیلی مودبانه و متواضعانه به نظر برسد اما از آنجا که این عمل بعد از رسول خدا به عنوان یک امر ضروری یا لااقل مستحب به عمل عبادی نماز اضافه شد، مصداق بدعت و وارد کردن امری غیر دینی در مجموعه دین به حساب می‌آید. و اگر چنین کاری بکنیم نمازمان باطل است.

در خصوص عزاداری‌ها و اظهار ارادت به اهل بیت (ع) هم گاهی بی‌توجهی‌هایی از این قبیل رخ می‌دهد. مثلاً «هروله» کردن در هنگام عزاداری به خودی خود اشکالی ندارد اما گاهی مسأله طوری القاء می‌شود که گویی هروله کردن کاری مستحب است، در حالی که هروله تنها در خصوص سعی بین صفا و مروه وارد شده و مستحب دانستن هروله در وقت سینه‌زنی می‌تواند دچار مشکل بدعت گردد.

یا دیده شده بعضی از جوانان که به کربلا مشرف می‌شوند همانند سعی بین صفا و مروه هفت بار فاصله بین الحرمین را طی می‌کنند. در ابتدا ممکن است تنها قصه احترام و تجلیل دو حرم مد نظر افراد باشد اما به مرور زمان دیده شده که برخی افراد ساده‌دل همانند یک عمل مستحب شرعی به این قبیل کارها نگاه می‌کنند که این کارها علاوه بر مشکل بدعت عامل اهانت‌ها و حتی تجویز قتل شیعیان توسط برخی افراد کور دل و سبک مغز می‌شود. در هر حال بی‌توجهی به این نکات، بسیار خطرناک است.

ادامه دارد...

ناگفته نماند همه سبک و سیاق‌ها و سنت‌های عزاداری در مناطق گوناگون از زمانی خاص وارد فرهنگ همان منطقه‌ای شده و نمی‌توان آنها را به زمان معصومین (ع) نسبت داد، پس از این جهت فرقی بین سبک‌های جدید و قدیمی نیست، اما از آنجا که برخی چیزها و بعضی کارها به عنوان نماد و سمبل یک عقیده یا فرهنگ ارزشمند درمی‌آیند، پابندی و اصرار بر همان موارد، عامل دوام و پابرجایی اصل مسأله خواهد بود به همین خاطر است که برخی از بزرگان، حفظ و تداوم همه سنت‌های قدیمی عزاداری را لازم دانسته‌اند و استفاده از علم و کتّل و دیگر ابزارها و نمادهای عزاداری را که فایده و خاصیت آنها چندان روشن نیست را جایز می‌دانند، زیرا همین امور بیش‌ترین تأثیر را بر تداوم و استمرار اصل عزاداری و اقامه مصیبت ابا عبدالله (ع) خواهد داشت. پس بهتر آن است که تا حد توان بر همان سنت‌های قدیمی و نمادهای خاطره‌انگیز عاشورایی اصرار داشته باشیم و البته نوآوری‌ها و جذابیت‌هایی را هم به آنها ضمیمه کنیم.

خطر بدعت

مشکل دیگری که ممکن است دام‌گیر برخی از نوآوری‌ها شود مسأله بدعت است؛ در فرهنگ دینی ما یکی از امور بسیار خطرناک، مسأله بدعت و دخل و تصرف در دین است. البته تعریف دقیق و بحث و بررسی مسأله بدعت نیاز به تحقیقی علمی دارد. اما ساده‌ترین تعریف بدعت «وارد کردن یک امر غیر دینی در مجموعه دین» است.

شاید مطلع باشید که یکی از مهم‌ترین بهانه‌های دشمنان شیعه به‌خصوص وهابیت برای دشمنی با تفکرات و اعمال و شعایر دینی شیعیان، مسأله بدعت است، یعنی آنها ادعا می‌کنند که

قواعد و مبانی فقهی و شرعی همخوانی دارد یا خیر؟

یک اصل و چندین فرع!

اگر به استفتائات گوناگونی که درباره محرم و عزاداری و... از مراجع محترم می‌شنوید دقت کنید مشاهده می‌کنید در همه آنها بین اصل این کارها و حالت‌ها و عناوین دیگری که ممکن است بر آنها صدق کند فرق گذاشته‌اند. مثلاً در سبک عزاداری یا لباس عزاداران حتی ابزارهایی که برای این کار مورد استفاده قرار می‌گیرد اصل بر جواز و حلیت است؛ در واقع این یک قانون کلی در هر کاری است که اصل بر حلال بودن آن است مگر آن که دلیلی در شرع مقدس (یعنی قرآن و روایات اهل بیت (ع) بر حرمت آن عمل داشته باشیم و ناگفته نماند تشخیص این امر با فقیه است) در نتیجه همه این تغییر سبک و روش‌ها و نوآوری‌ها به خودی خود تا زمانی که مصداق عمل حرامی نباشد حلال بلکه عین مستحب موکد یعنی اقامه عزا برای ابا عبدالله (ع) است؛ اما اگر همین عمل به دلائل خاص زمانی و مکانی و فرهنگی عنوان دیگری پیدا کند چه بسا از آن جهت نادرست و مکروه یا حتی حرام باشد.

مثلاً قمه‌زنی، در طول قرن‌ها سنتی در عزاداری بوده و همه مراجع و فقها انجام آن را تا زمانی که ضرر شدید جسمی به دنبال نداشته باشد جایز می‌دانستند، اما در زمان فعلی از آنجا که در بسیاری از موارد عنوان «عامل هتک و تمسخر مذهب شدن» را پیدا کرد مراجع از انجام این عمل منع کرده‌اند.

بر همین اساس باید دقت داشت سبک و سیاق عزاداری مانند حالت‌های گوناگون سینه‌زنی و... هم اگر در شرایط و موقعیت‌هایی باعث همین مشکلات باشد، مورد تأیید شرع نخواهد بود.

پرونده
ویژه

در شماره بعد می‌خوانید:

تعارض یا تناقض...

بز نیم یا نز نیم؟...

عزاداری یا حق الناس؟...